

լեց վիճակին մէջ անգամ յետոյ չէք կուսիր Ազգի յառաջագիտութեան մեծ գործոյն նպաստելէ . Ձեր քիրտն ու ջանքը չէք խնայեր Հայ մանկուոյն լուսաւորութեամբ եւ դաստիարակութեամբ հրահանգութեան համար : Այս տառապանաց ու նեղութեանց մէջ առանց տեղէ մը օգնութեան յոյս եւ ակնկալութիւն ունենալու հոյակապ եւ բազմաձախ դպրոց մի պահպանելը եւ խնամելը յիշաւի մեծ պարծանաց արժանի է . ներկայն երախտագիտական զգացմամբ լի՝ կ'երթայ անցելոյն պատմելու Ձեր ազգաշինութեան այս գործը եւ ապագայն եւս օրհնութեամբ պիտի յիշէ դարուց ՚ի դարս :

Սրբազան Հայր , Ձեր այս ջանքն ու սուրբ իղծը ապարդիւն չը մնային . Ձեր թեւոց հովանւոյն տակ ժողոված Հայոց ուսումնական գիր մանկուոյնքը ժամանակին հետ օր ըստ օրէ աճեցան մտաց եւ սրտի մշակութեան մէջ եւ պիտի աճին այսուհետեւ շնորհիւ անդուլ ջանից եւ խնամոց Ձերդ Սրբաշնութեան եւ անխնայ վաստակոց մեր դաստիարակաց : Գաստիարակութեան մը հիմունքը եթէ պարտաճանաչողութիւն

թիւն չը լինի , ամենեւին անօգուտ եւ անպտուղ է . եւ կը նմանի աւազի վերայ շինուած տան , որ ամենաթեթեւ հողմէ մը կը կործանի :

Ժառանգաւոր Ստեփան , որդւոյդ համար երախտագիտութիւնը եւ պարտաճանաչողութիւնը նախամեծար է քան մօքի մշակութիւնը . ուստի ինչպէս ամեն օր Ձեր կենաց եւ կենդանութեան համար ջերմ մաղթանքներ կ'ուղղեմք առ բարձրեալն Աստուած , նոյնպէս այսօր նոր տարւոյս առթիւ կը մաղթեմք Նախախնամութենէն , որ շատ նոր օրեր եւ նոր տարիներ պարգեւէ Սրբաշնութեանդ , Սուրբ Աթոռոյս գործոց բարի յաջողութիւն . Միաբանութեան՝ կարողութիւն , զօրութիւն , եւ համբերութիւն , ներկայ տառապակիր կացութենէն ազատութիւն . թէ՛ Սրբաշնութեանդ եւ թէ՛ բոլոր Միաբանութեան երկար ու երջանիկ կեանք՝ յօգուտ եւ ՚ի շինութիւն Ս . Աթոռոյս եւ ՚ի փառս ընդհանուր Հայ ազգութեան :

Գեորգ Ներսիսեան

Անիպոյի

1877

Յունիս 1

Աշտ . Ժառ . Վարժարանի :

Ի ՇԻՐԻՄ ՍԻՐԵԼԵԱՅ ԻՄՈՅ

ԵՂԵՐԵՐԳ

ՄԻՋ հիւսիսին փութք մը ընկնէն սաստկասող ,
Եւ թօթափին տերեւք տընկոց հող ՚ի հող ,
Հովտածիճաղ թօշի շուշանն յիւր բունիկ ,
Եւ սոխակին լըռեն երգոց դալայլիկ ,
Ընկիստ առեալ ընդ մութ չքով գամբանին՝
Զորով նոճիք նըսեմաստուերք բոլորին ,
Գեւ գեւ ջայլիւք ողբոց ըզձեզ արտասուեմ ,
Ո՛ր սիրելեաց իմ դուք ոգիք երկնաձեմ :

Բխր ձըմերանց գլխոն անխք սառնագին ,
 Գարունք հազարք զերկիր 'ի շնորհ պճնեցին ,
 Բուրումն անոյչ անմահութեան ծառայեաց
 Շափիղզագեղ յալիս օգոյն մրկանանց ,
 Զի՞նչ զձեզ հանգոյն սիրաստեղեակ սուրբ ծաղկանց
 Աչք եղկելոյս ոչ 'ի շիրմին ըստուերոց
 Տեսին անդրէն կարգ ըստ կարգէ վերկենցազ
 Ո՛վ որ 'ի սնարս հանգչիք մահու գուք խաղաղ :

Ոչ 'ի համբոյր սիրոյ բնութեան կենսածին
 Եւ քաղցրասիւք հողմոց 'ի շունջ ջերմագին
 Փունջ փունջ 'ի վեր փրթթեալ ծաղկունք բազմերփեան
 Պճնին կողերք յառոյգ 'ի տխր մահկութեան ,
 Հիմ՛ և 'ի շունջ հրատից սրտիս մշտածախ
 Ըզցուրա շիրմաց՝ թօթափելով բլղդաղախ
 Ոչ իմ հոգւոյս դարձցին հատուք առ 'ի կեանս
 Երկուց հնգից ամաց նորոգ յաղթականս . . . :

Ոհ զարթիք ճի՛ զարթիք ո՛վ լյար իմ աչաց ,
 Տո՛ւք տեղի գամ մի մահաստուեր դամբանաց .
 Օհ անդր 'ի բաց մեռելականն ըզթըմբիր
 Դէ՛մք գեղաղէչք այգուց զուգից լուսափիռ ,
 Աչխնէք առատք քան զպաղպոջուն սրուսեակ ,
 Յորոց կաթեն հուր , խինդ և սէր կենսունակ .
 Շրթունք կարմիրք քան զծաղկիս նռնենեաց ,
 Յոյց՝ յեկեկէջ ծաղու՝ կրկին ատամանց
 Դեղափայլեն սպիտակաշար մարգարիտք ,
 Իբր 'ի վարդին թերթ ցօղից շարք խիտ առ խիտ .
 Սիրտք եռանդունք յաղթողք սառանց հիւսիսին ,
 Եւ դիւրաղգածք քան զողբերգու տառապիլին .
 Ուրնէք ծրփին գեղձան հերօք ծալ 'ի ծալ ,
 Եւ պաղպաջունք քան ըզպորից ձիւնափայլ .
 Իրանք քնքոյչք պճնեալք յերկնից շնորհ և գեղ ,
 Որք զուարթառատ հանգոյն թիթեանց սիրաղէզ
 Ճախր ըզծաղիւմբք առնուիք 'ի կայթ եւ 'ի պար ,
 Զանմահական ծըծել ըզլլոճն ըզնեկտար .
 Աղէ՛ զարթիք յիմ արտասուս յորդառատ ,
 Փըթթեցարուք իբր 'ի գարուն նորահրատ ,
 Եւ յայտնեցին ծածուկք գաղտնեաց դամբանին ,
 Եւ ամբապինդ սարիք մահուն խըղճեցին . . . :

Այլ զի՞ 'ի ցնորս ինձ թարթափիլ ընդունայն ,
 Անգարձ է ցանդ ճակատագիր մարդկութեան .
 Հարկ է ծըլիլ նորաբողբոջ ծաղկանց պէս ,
 Խայտալ պարել զուարթուն կենաց յասպարէզ ,

Յոյրս վարդից պճնել զճախատ գեղորակ,
 Եւ զկենցաղոյս առնուլ հեշտիցն ըզճաշակ:
 Իսկ 'ի շնչել աշնան թեւօք մահաղգեաց՝
 Հարկ է ծաղկանց թօշնիլ 'ի խաղա՞տուտակաց .
 Ա՛յս են օրէնք ճակատագրոյն անողոր ,
 Եւ ընդունայն ընդդէմ նորին մեր բողոր :

Այլ թէ բնութեան գոյ ծաղկասփիւ հեշտ գարուն ,
 Յոր նա զարդու գեղով պճնի 'ի համբուն ,
 Կենսանորոգ գարուն սեռիս մարդկութեան
 Յերանաւէտն մընայ յերկնից 'ի կայան ,
 Ուր մահացուած պըսակ 'ի գլուխ բողբոխ
 Յակնախրաիլ յանմահ վարդից Եդէմին .
 Անդ հրեշտակաց 'ի յօթեւանս վարդալոյս՝
 Տեսից ըզձէզ անդրէն հստորք իմ հոգւոյս :

Ա.-Է. Կարապետեան Կ. Պօլսէյի
 Աշտ. Ժառ. Վարժարանի :

ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

Բնական եւ տարրաբանական
 Կազմութիւն արեգական

Գ .

Արեգական բնական եւ տարրաբա-
 նական կազմութեան վերայ նախըն-
 թաց թուով խօսուածներէն ինչպէս
 կ'երեւի, հասած եմք այն կէտին, ու
 բով հարկ է լուծել արեգական ինչ
 ըլլալու խնդիրն . հարկ է հետազօտել
 այս հարցը, թէ ինչ է արեգակը, որ
 երբեմն այնչափ մթին ու խրթին էր
 եւ որ աստղագիտութեան համար միշտ
 կարեւորագոյն խնդիր մի է :

Գիտութեան հրաշալի յառաջադի-
 մութեամբ այսօր ոչ միայն կարող եմք
 արեգական տարածութիւններն եւ

հեռաւորութիւնը նշանակել, որ բո-
 լոր մոլորակաց եւ գրութեան միւս երկ-
 նային մարմնաց ոլորտներուն վառարա-
 նը բռնած է . ոչ միայն գիտեմք իւր
 զանգուածը եւ զինքը կազմող նիւթոյն
 խտութիւնը եւ իւր ջերմական, լուսա-
 կան եւ տարրաբանական ազդեցու-
 թեան տարեկան սպառումը . այլ նա
 եւ գիտեմք մասամբ իւր գոյութեանց
 տարրաբանական կազմութիւնը . գի-
 տեմք, որ այս գոյացութիւնք նման են
 երկրագունտը կազմող գոյացութեանց
 եւ թէ անտարակոյս իւր զանգուածին
 մէջ կան մեղ ծանաթ պարզ մարմիննե-
 րէն տարբեր մարմիններ, որոց էութե-
 թիւնը հաստատուեցաւ վերջին ժա-
 մանակներս եղած գիտողութեամբք :
 Այնու ամենայնիւ դեռ եւս կան շատ
 խնդիրներ, որք ցարգ անլուծանելի
 մնային, որոց ամենակարեւորագոյնն
 է արեգակնային բծերու մեկնութիւ-
 նը, որուն բնական ընթացքով կը հե-